
Курсова
студента КН-3
Телегіна Нікити

**ПРОГНОЗУВАННЯ
ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ
БУДІВЕЛЬ ЗА ДОПОМОГОЮ
МАШИННОГО НАВЧАННЯ**

2025

Обстріл енергетики, 12 вересня
2025

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

1. розглянути теоретичні засади прогнозування часових рядів
2. Проаналізувати існуючу методологію прогнозування енергоспоживання.
3. створити власну модель, що зможе покращити попередні результати.

ПОСТАНОВКА ЗАДАЧІ

На основі вибірки даних енергоспоживання певного міста, сформулювати погодинний прогноз енерговитрат на наступний місяць.

Чикаго, США (2011)

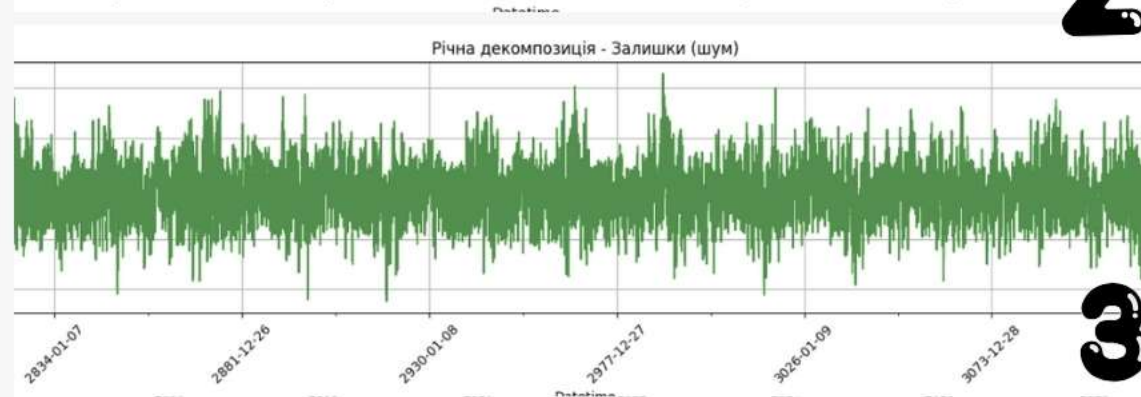
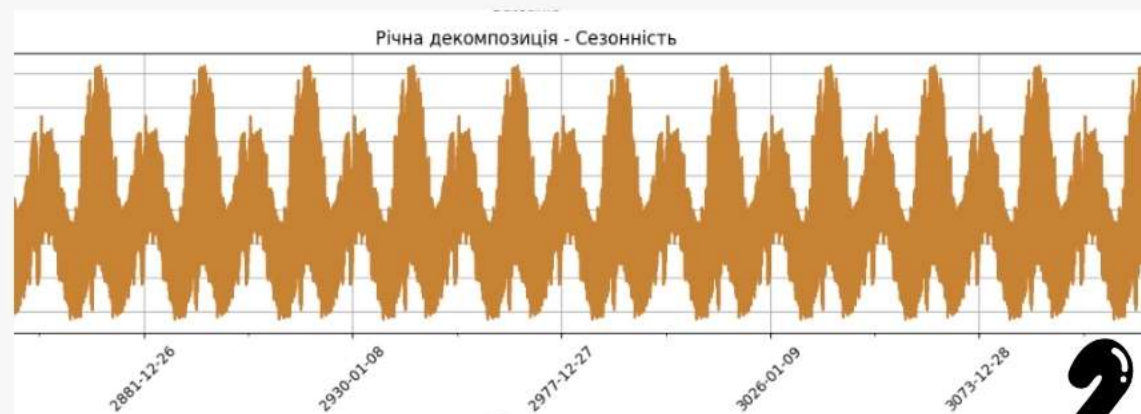
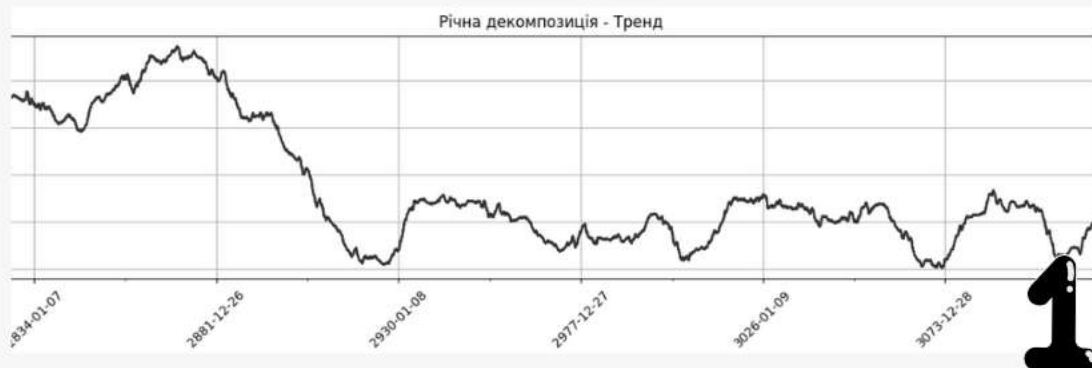
1	Datetime, COMED_MW
2	2011-12-31 01:00:00, 9970.0
3	2011-12-31 02:00:00, 9428.0
4	2011-12-31 03:00:00, 9059.0
5	2011-12-31 04:00:00, 8817.0
6	2011-12-31 05:00:00, 8743.0
7	2011-12-31 06:00:00, 8735.0
8	2011-12-31 07:00:00, 8993.0
9	2011-12-31 08:00:00, 9363.0
10	2011-12-31 09:00:00, 9545.0
11	2011-12-31 10:00:00, 9676.0
12	2011-12-31 11:00:00, 9937.0

ПРОГНОЗУВАННЯ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ БУДІВЕЛЬ ЯК ЧАСОВОГО РЯДУ

Часовий ряд - це ряд спостережень $y_1, y_2, \dots, y_n$ випадкової величини (t), утворених у послідовні моменти часу $t_1, t_2, \dots, t_n$.

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЧАСОВОГО РЯДУ:

1. **ТРЕНД** (ЗАГАЛЬНА ТЕНДЕНЦІЯ)
2. **СЕЗОННІСТЬ** (ПРИРОДНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ)
3. **ЦИКЛІЧНІСТЬ** (ЛЮДСЬКІ ЦИКЛИ)
4. **ШУМ** (ВИКИДИ В ДАНИХ)

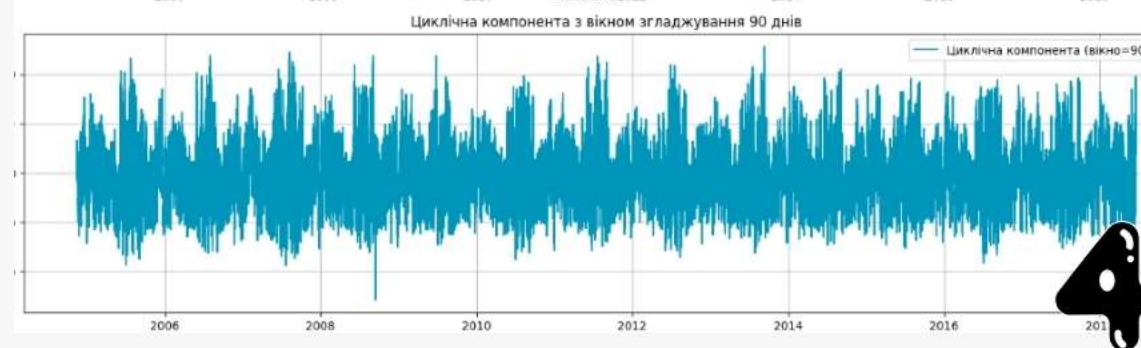
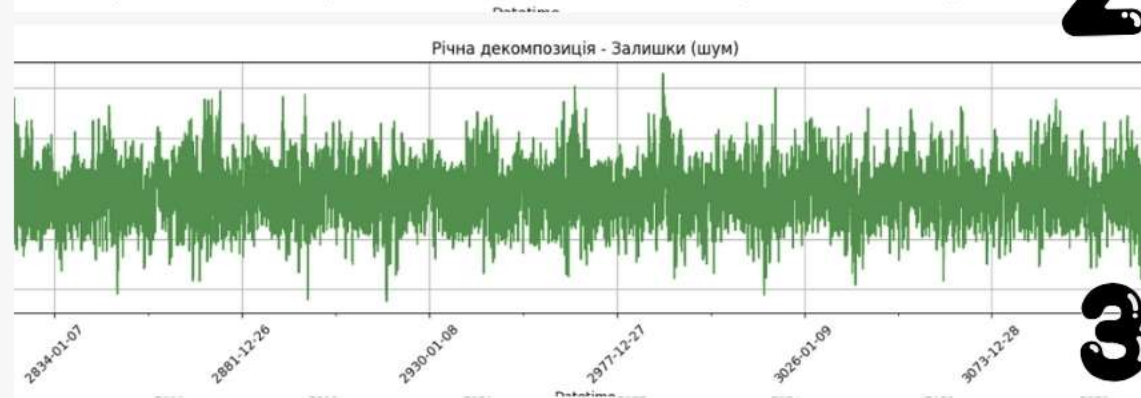
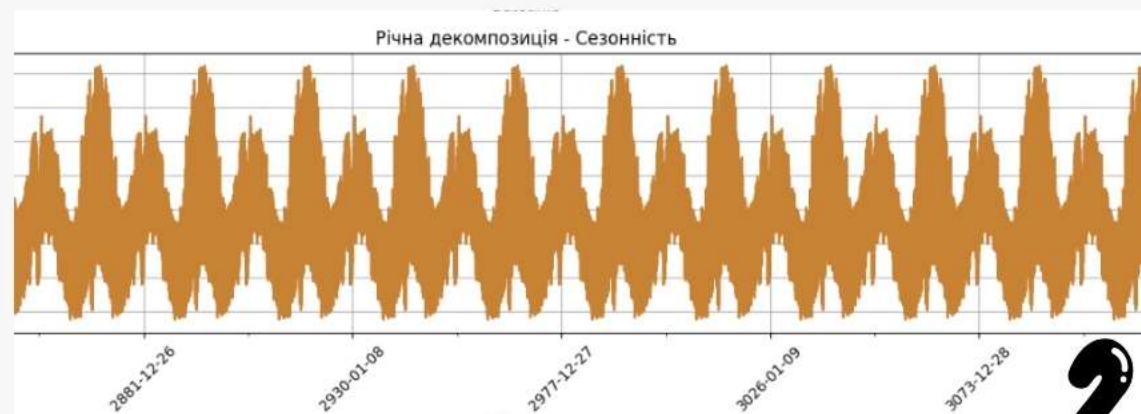
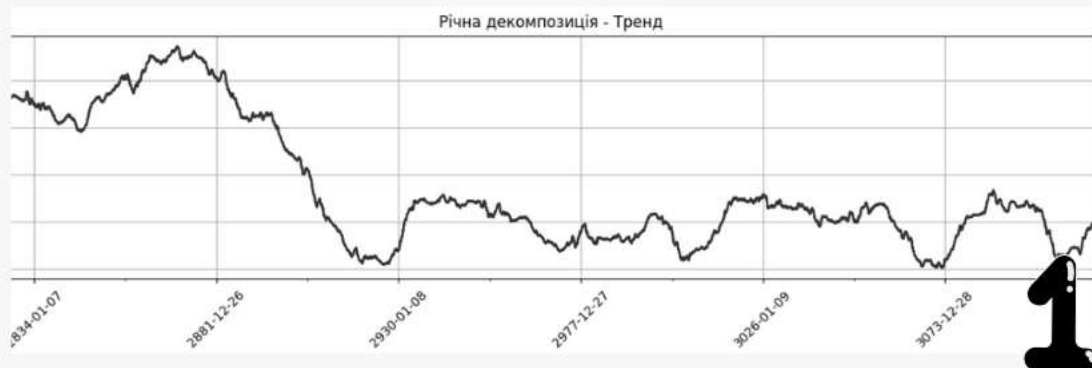

ПРОГНОЗУВАННЯ ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ БУДІВЕЛЬ ЯК ЧАСОВОГО РЯДУ

Часовий ряд - це ряд спостережень $y_1, y_2, \dots, y_n$ випадкової величини (t), утворених у послідовні моменти часу $t_1, t_2, \dots, t_n$.

ОСНОВНІ КОМПОНЕНТИ ЧАСОВОГО РЯДУ:

1. **ТРЕНД** (ЗАГАЛЬНА ТЕНДЕНЦІЯ)
2. **СЕЗОННІСТЬ** (ПРИРОДНІ ЗАКОНОМІРНОСТІ)
3. **ЦИКЛІЧНІСТЬ** (ЛЮДСЬКІ ЦИКЛИ)
4. **ШУМ** (ВИКИДИ В ДАНИХ)

ЩО МОЖЕ ВПЛИНУТИ НА ЕНЕРГОСПОЖИВАННЯ МІСТА?

ПРИРОДНІ УМОВИ

температура,
вологість,
сезонність клімату

ЛЮДСЬКИЙ ВПЛИВ

робоча діяльність,
забезпечення
потреб

ДЕРЖАВА

державні свята,
регулювання роботи
виробництв

Нічний Чикаго

ЗОВНІШНІ ФАКТОРИ

ЦІНА ЕНЕРГОРЕСУРСІВ

“
Як тоді можна
прогнозувати
енергоспоживання?
”

МЕТОДОЛОГІЯ ПРОГНОЗУВАННЯ

СТАТИСТИЧНІ МОДЕЛІ

Математичні моделі, які використовують статистичні припущення для прогнозування майбутніх значень часових рядів

ПРИКЛАДИ МОДЕЛЕЙ:
ARIMA, SARIMA,
SARIMAX

МОДЕЛІ НА ОСНОВІ ДЕРЕВ РІШЕНЬ

Алгоритми машинного навчання, які приймають рішення шляхом послідовного розгалуження даних за певними правилами

ПРИКЛАДИ МОДЕЛЕЙ:
RANDOM FOREST, XGBOOST,
LIGHTGBM

НЕЙРОННІ МОДЕЛІ

Обчислювальні системи, які складаються з нейронів, здатних навчатися розпізнавати складні патерни в даних.

ПРИКЛАДИ МОДЕЛЕЙ:
GRU, LSTM

СТАТИСТИЧНІ МОДЕЛІ

ОБРАНІ МОДЕЛІ: ARIMA, SARIMA, SARIMAX

РЕЗУЛЬТАТИ

ARIMA і SARIMA мали лише 2 параметри, але через врахування сезонності SARIMA дає відчутне покращення. SARIMAX з 5 параметрами демонструє кращі результати, а найскладніша модель SARIMAX+ з кліматичними параметрами використовує 16 параметрів і досягає найвищої точності.

	ARIMA	SARIMA	SARIMAX	SARIMAX+
Кількість параметрів	2	2	5	16
MAPE	14.88%	12.56%	11.80%	11.23%

S - SEASONAL

A - AUTO

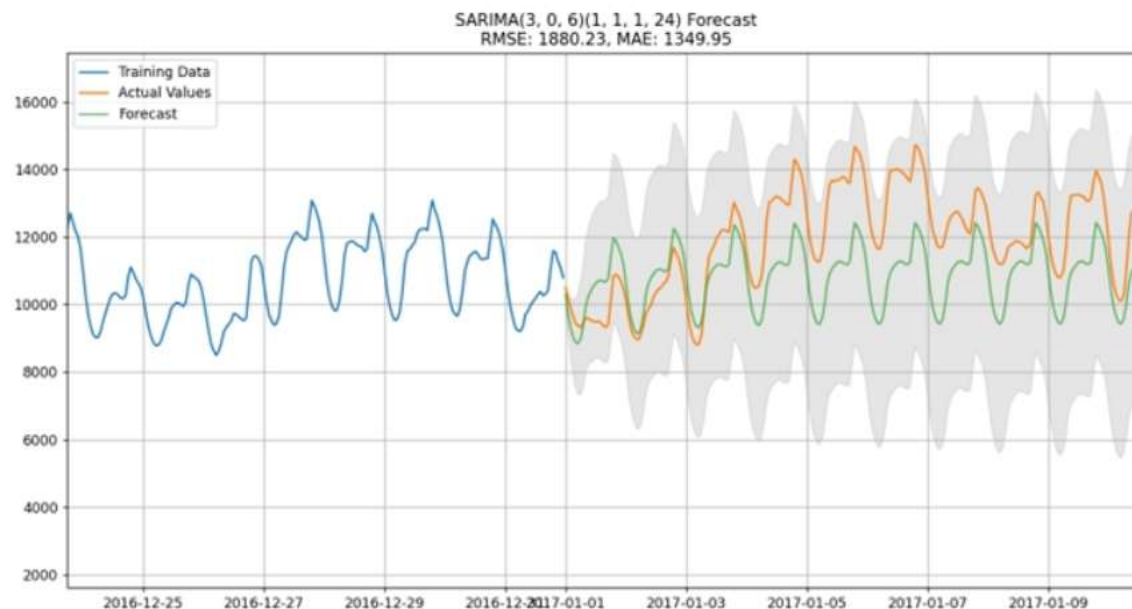
R - REGRESSIVE

I - INTEGRATED

M - MOVING

A - AVERAGE

X - WITH EXOGENOUS VARIABLES

МОДЕЛІ НА ОСНОВІ ДЕРЕВ РІШЕНЬ

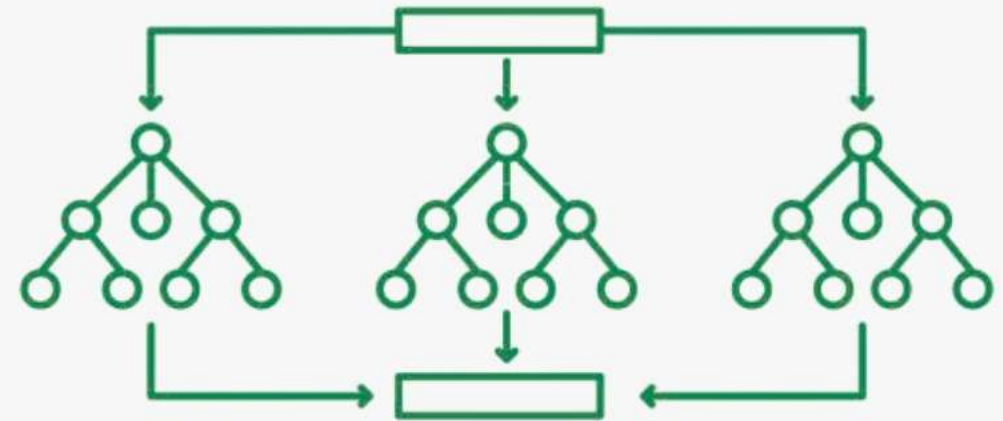
RANDOM FOREST, XGBOOST, LIGHTGBM

РЕЗУЛЬТАТИ

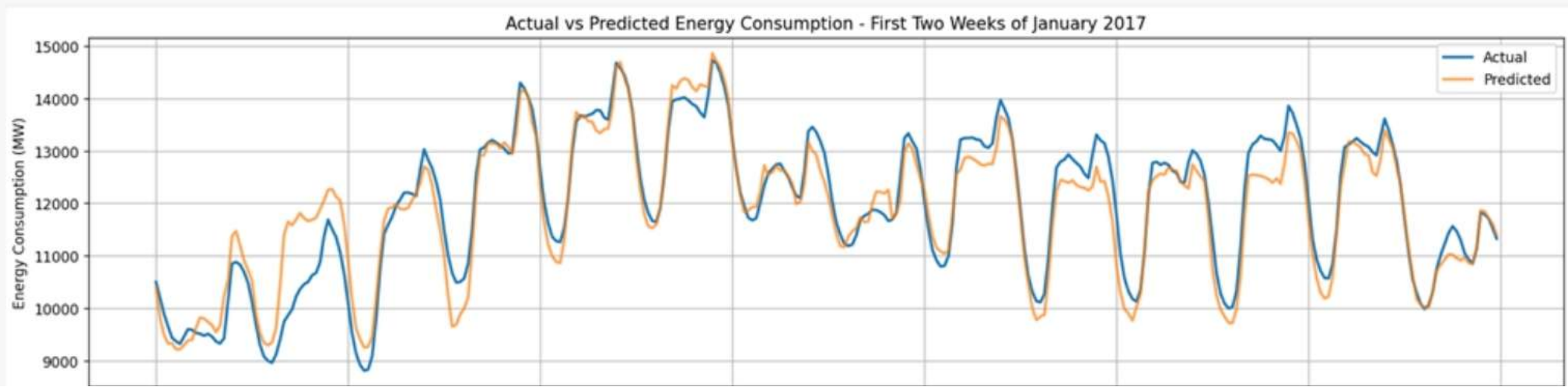
Random Forest - найнижчий R^2 (0,8611),
найкраща продуктивність взимку.

XGBoost - найкращий результат ($R^2=0,8846$),
найнижча похибка влітку й весною.

LightGBM - хороший збалансований
результат: середній R^2 (0,8705)

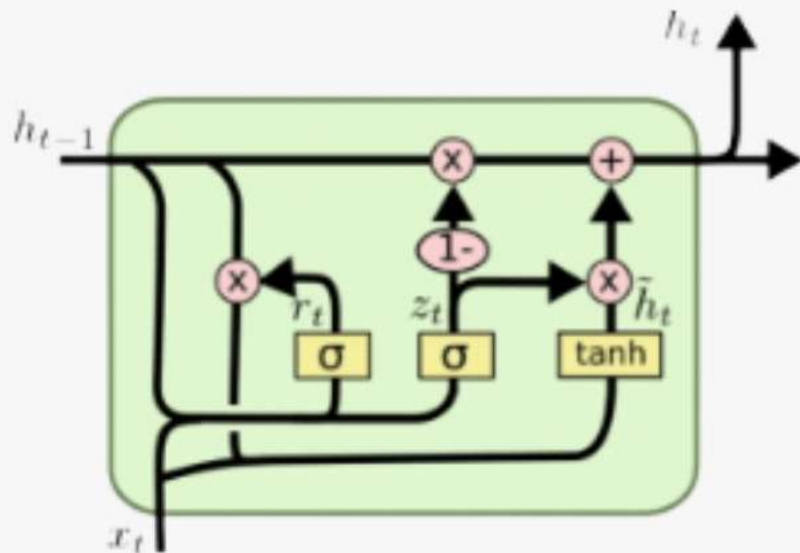
На рисунку результат роботи XGboost моделі

НЕЙРОННІ МОДЕЛІ

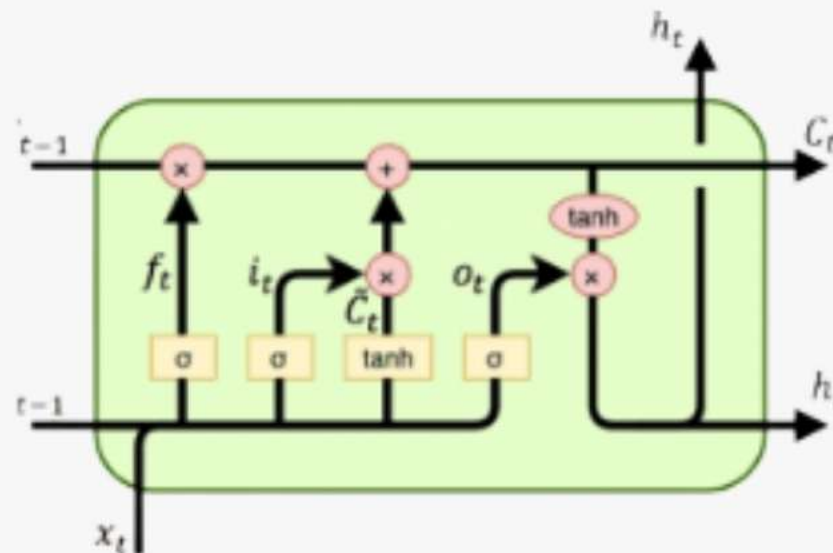
GRU МОДЕЛЬ

рекурентна нейронна мережа зі спрощеною архітектурою воріт, що ефективно обробляє послідовні дані з меншою кількістю параметрів.

LSTM МОДЕЛЬ

потужна рекурентна нейронна мережа з механізмом довготривалої пам'яті, здатна вивчати залежності в даних на великих часових проміжках.

На малюнках
відповідні
структури нейронів
моделей.
Джерело

РЕЗУЛЬТАТИ

	Linear Regression	Random Forest	XGBoost	LightGBM	GRU	LSTM
R2	0.7012	0.8611	0.8846	0.8705	0.7935	0.8293
Summer RMSE	1422.34 (11.29%)	983.60 (7.81%)	621.46 (4.93%)	949.38 (7.54%)	1357.23 (10.78%)	1214.23 (9.64%)
Spring RMSE	897.15 (8.66%)	628.11 (6.06%)	506.96 (4.89%)	542.75 (5.24%)	661.64 (6.39%)	612.41 (5.91%)
Winter RMSE	1011.26 (8.66%)	753.17 (6.45%)	739.56 (6.33%)	795.20 (6.81%)	815.10 (6.98%)	762.27 (6.53%)

Найкраща модель - **XGBoost**,
найслабша - звичайна **лінійна**
регресія.

На основі отриманих результатів було вирішено
побудувати **гібридну модель**, що поєднає сильні
сторони XGBoost та LSTM моделей.

ГІБРИДНА МОДЕЛЬ

Основа: XGBoost та LSTM моделі

RIDGE РЕГРЕСІЯ

Для об'єднання прогнозів було застосовано мета-модель на основі Ridge регресії, що визначила оптимальні ваги для кожної моделі, мінімізуючи помилку прогнозу

РЕАЛІЗОВАНІ ПОКРАЩЕННЯ:

- Двонаправлений LSTM (Bidirectional LSTM)
- Механізм уваги (Attention mechanism)
- Регуляризація L2
- Dropout (0.3)
- Рання зупинка (Early stopping)
- Оптимізація параметрів алгоритмом (Particle Swarm Optimization, PSO)

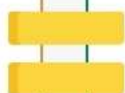
LSTM МОДЕЛЬ

RMSE = 702.81 MW
MAE = 497.08 MW
 $R^2 = 0.8768$

XGBOOST МОДЕЛЬ

RMSE = 647.28 MW
MAE = 443.16 MW
 $R^2 = 0.8955$

**GIBRID MODEL: RMSE = 615.36 MW,
MAE = 424.82 MW, $R^2 = 0.9055$.**

Гібридна модель покращила всі метрики, зокрема зниження RMSE на 5% порівняно з XGBoost та на 12.4% порівняно з LSTM до покращень.

Потенційне

використання:

- «Розумний дім»
- Оптимізація електрогенерації
- Побудова превентивних механізмів втрат електрогенерації

**ДЯКУЮ ЗА
УВАГУ**

Посилання на GitHub:

https://github.com/nikita-ukma/buildings_consumption.git

Джерела:

[RNN, LSTM & GRU](#)
